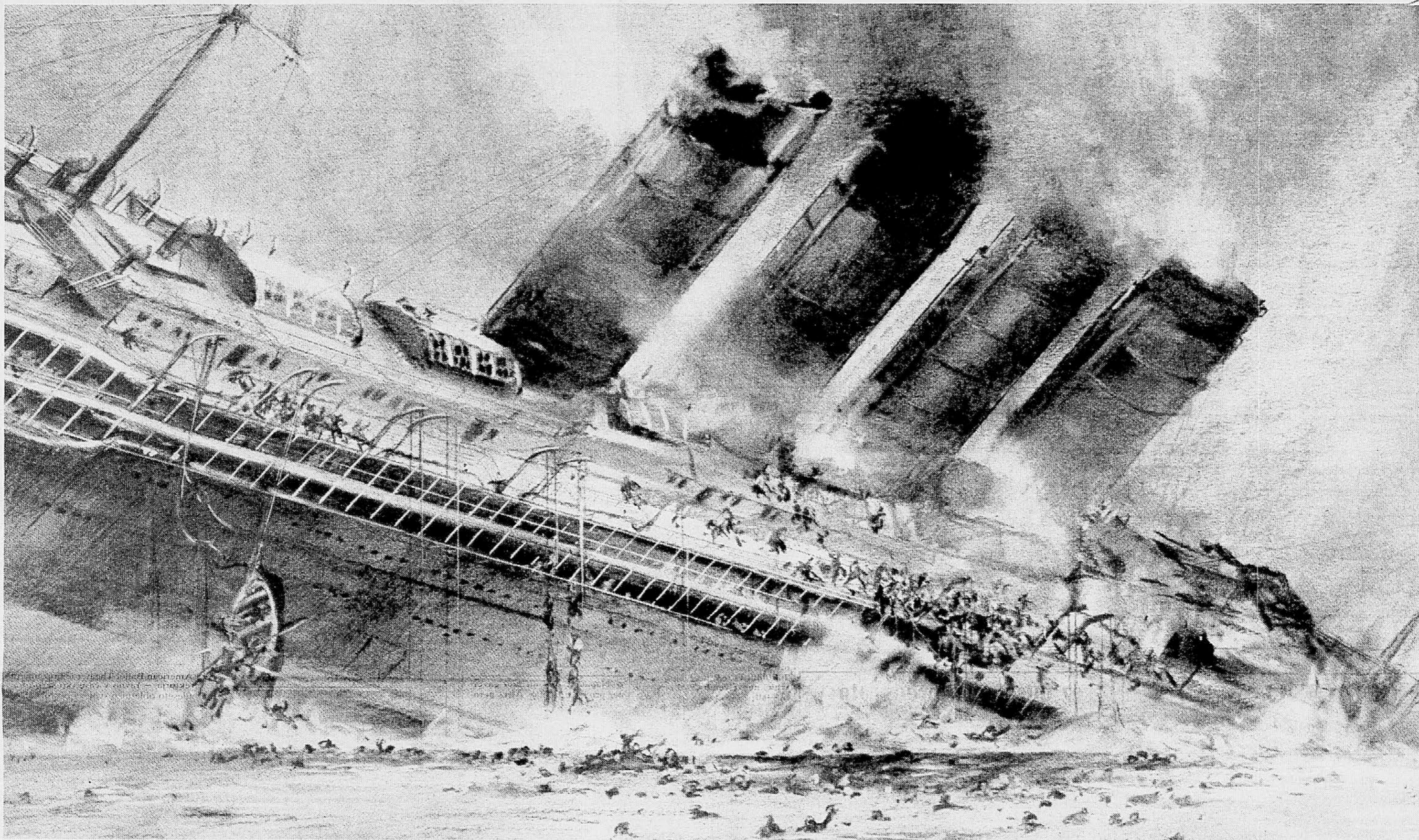

SOBOTNA PRILOGA

KDO BO TITANIC, KDO LEDENA GORA?

Z

daj torej vemo: veliki konflikt je neizogiben. Pa ne konflikt v sferi čiste politike, kjer se spopadata dve zdaj že povsem prepoznavni viziji bodoče notranje podobe zveze komunistov ter njenega (ne)zveličavnega pomena in (ne)faraonske vloge v (ne)spremenjenih družbenih odnosih, ob katerih je nenadoma odprto celo vprašanje, kaj je svoboda, kaj demokracija in kaj socializem. Tudi ne konflikt na nacionalni ravni, ki se zavoljo hujškastva trenutnih zastavonost trenutne revolucije sprevača v nekaj, kar je še najbolj podobno boju za premoč med plemeni barbarov.

V mislih imamo trčenje jugoslovanskega programa ekonomske reforme s se vedno nenačeti, čeravno kompromitiranimi predstavami o tem, da je oblast kombinacija delitve in vladanja. Zbanalizirana socimaterialistična filozofija večine povojnih oblikovalcev Jugoslavije pač ne priznava možnosti ločitve prvega od drugega. Vladar, ki mu ni dano deliti, vendar ni noben vladar!

Grozljiva pogubnost gornje logike pride do izraza šele na točki, ko iznenada ni več kaj deliti. Jugoslovanska inačica socializma bo najbrž ostala zapisana v zgodovini kot model, ki ga je odlikoval doslej najbolj zapleten mehanizem pravičnega razporejanja dobrin. Nerealnost, protinarnost in antiriznost dogovorne gospodarstva, njegove najbolj značilne hčere, se zreali v dejstvu, da je storila konec, še preden je pošteno shodila. Avtorji so namreč vanjo pozabili vgraditi segmente, ki bi zagotavljali tudi pospešeno ustvarjanje nove vrednosti na podlagi ugotovljenega delovnega prispevka, je tako nujno postalo farsa, saj je oblast skozi samoupravljanje obsedla »bazo« z isto dilemo, od katere je sama bolešno obsedena: kako razdeliti, da se bo izšlo meni v prid?

Dilema je še zlasti zaostrena v državi, ki jo pestijo hude razlike v razvitosti posameznih regij, republik in pokrajin. Enim je mizogibno treba odiniti več, kakor jim pripada glede na ustvarjeni delež, iz česar sledi, da je uradna režimska doktrina padla v past, ki si jo je sama nastavila. Stvar se je iztekla v iracionalno verbalno motviljenje, v leporočno slepljenje javnosti, za okrajšanim odrom pa so

protagonisti predstave panično ugrabili, kje se vzeti, kje se dobiti, da bodo potešili razplamete apetite in visokoleteča pričakovanja, ki so jih zalivala obljube raznoraznih avtoritet.

Maškarada kajpak ni mogla trajati v nedogled: »dogajati« so se začela ljudstva. Njihova skupna značilnost je bilo prepričanje, da bo spektakularna zamenjava obrabljjenih vodij z novimi, »našimi«, ki so okrog sebe strnili republiška ljudstva in vzroke nesreče locirali v vrtove sosedov, kmalu napravila konec težavam. Ni mogoče z gotovostjo reči, da zvezdniki antibirokratske revolucije in popravljali historičnih krivic v to tudi osebno verjamejo. A brzko se dobro zavedajo, da morajo na mitingih priborjeni mandat vzmernih množic braniti z vedno novimi razburljivimi peripetijami, v katere vstopajo kot edino meritorni razsodniki, kot branilci Jugoslavije, kot identifikatorji sovražnikov resnice, napredka, prihajajoče sreče...

Toda zdaj polagoma stopa v areno drugačen nasprotnik. Le navidezno ga posebejja predsednik ZIS Ante Marković, ki je kot človek in kot funkcionar enako naglo zamenljiv, kakor so bili zamenljivi Planičeva, Mikulič ter bivši srbski, kosovski, vojvodinski in črnogorski prvaki. Kajti prava nevarnost ni Marković, prava nevarnost je zastavljen reformski korak, ki ga je vlada pripeljala do faze, ko naj bi, v prispodobi rečeno, zadevo vzeli v roke kirurgi namesto bodrečih stricov in strežnikov s termometri in pomirjevali. Naslednji korak v uresničevanju gospodarske reforme namreč obeta politiko nagnati od korita, katerega vsebino je štiriinštirideset let razdeljevala na način, kot da ima pred seboj vedno poln lonec iz pravljice. Ker je korito prazno, v bistvu samo še davni izum denarja, ki v menjavni nadomešča blago oziroma materialno vrednost, dovoljuje politiki razpečevanje iluzij, narejenih v tovarni bankovcev na Topčideru. Tam že vrsto let proizvajajo pretežni del »megle«, namenjene mašenju prepada med rodovitnostjo jugoslovanskega gospodarstva in potratnostjo Jugoslavije v najširšem pomenu besede.

Eden glavnih, če ne glavni vrelc inflacije je torej primarna emisija, rešilni splav za predpotopne oblastniške dogme in vzorce vladanja. Njihovo srečanje z brezkompromisnostjo reformnih zasukov bo boleče; Ante Marković v torkovem televizijskem nastopu ni tajil, da bo odločalo o podobi Jugoslavije v nasled-

njih 30 letih, čeravno se je diplomatsko ognil napovedi, kdo naj bi bil v tem srečanju Titanic in kdo ledena gora. Soglasna načelna podpora »odločilnih dejavnikov« v državi, ki jo je dobil še v času konstituiranja nove vlade, ne šteje dosti, saj je zgolj načelna. Malce bolj opogumlja večinska naklonjenost delegatov ob nedavnem ekspezoju in predstavitvi naslednjega svežnja ukrepov v skupščini SFRJ. Vendar si ne upamo staviti, da bo ostala večinska tudi, ko bodo padle prve žrtve in ko bodo zelo konkretne, fizično zaznavne neprijetnosti pretresle posamezne dele države.

Po drugi strani pa zmuzljiva moč zmagovalcev v diferenciacijskih pogorjih na jugovzhodu države, ki jim je skupno to, da je gospodarska trdnost njihovih carstev, kraljevin in kneževin še slabša, kot je bila, preden so sedli v tron, zanesljivo ne dovoljuje uporabe operetnih scenarijev, s kakršnim je »avtohtona« Jugoslavija nameravala spodnesti slovenske ustavne amandmaje. (»Stourna živčna vojna« je prvo merjenje sil po osvojitvi, ki ga Slovenci nismo izgubili.) Ustavna določila, slej ko prej zgolj šop papirnatih dokazov našega samozavedanja, so eno, verizno zapiranje paraplegičnih tovarn in dodatni tisoči ljudi brez zaposlitve pa čisto neko drugo. Tega je vlada prepričati množic, da je nesrečo sprožil zavratni Marković oziroma ZIS, ne bo prijetno ljubljanim liderjem priznati, da ne morejo storiti ničesar, nemože bo s prstom kazati proti dozdavnim podalpskim izkoriščavalcem, ki jih čaka komaj kaj manjši kup težav v lastni hiši.

Kajti iz perspektive partijskih sekretarjev in frontnikov v tipičnih balkansko-socialističnih industrijskih bazenih je zadeva zares strašljiva. Globalno vzeto je na muhi več kot dva milijona delavcev širom Jugoslavije, o katerih se ve, da delajo v prazno, ker ne ustvarjajo niti toliko dohodka, kot ga gre za mizerne, žaljivo nizke plače. Po najbolj preprosti matematiki je treba delovna mesta, na katerih so, pripravi ukiniti in jalove »proizvajalce« spremeniti v brezposelne, ker bodo kot socialni podpiranci stali družbo manj, kakor jo zdaj. Kocijivost poteze, ki je neizogibna, če hoče ZIS svoj program reforme operacionalizirati, je v tem, da bo dvomilijonska armada obupan in razsrjenih državljanov tež ne prerasla iz ekonomskega v politični problem. Doslej je oblegala pretežno poslovodne

strukture, jutri bo — v bolj agresivni izdaji — pridrla pred komiteje, pred županstva, ki kajpak nimajo na zalogi niti tolažilnih rešitev. V nastalem položaju je morebiti le po novinarski plati nekaj vredna ugotovitev, da proletariati končno odkriva pravi naslov za svoje stiske, saj je tutorstvo politike nad gospodarstvom pravzapravročitelj jugoslovanskih travm.

Zato ni čudno, če smo zadnje dni pričre eskalaciji ultimativnih groženj in preventivnih opozoril zvezni vladi. Hrup nastaja v okoljih, kjer prevladujejo bolj ali manj monopolne panoge in industrije, zrasle v letih, ko so jugoslovanski razvojni strategji sklenili napraviti državno čimbolj neodvisno od tujine in ko so forsirali proizvodnjo uvoznih substitutov namesto izvozne atrakтивnega blaga. Marković jim je trn v peti, saj najavlja nastanek protimonopolnega zakona in nadaljnje sproščanje uvoznih zapornic. Oboje je namig, da bodo konkurenčne prevetritve deležni tudi sestavljalci avtomobilov in vase zaverovana črna metalurgija.

Politične vrhove republik in pokrajin v bankrotu je poleg tega zaskrbelo trma ZIS, ki je odločen narediti red na kreditno-monetar-nem in fiskalnem področju. (Slednji je sicer pod nadzorom vlad celo v izrazito tržno usmerjenih državah.) Dolgovi federacije naj bi postali naradni; prenehali naj bi biti v pristojnosti Narodne banke Jugoslavije, katere osnovna skrb bo spet dinar, zaščita njegove vrednosti in kupne moči; posledica je, da bo NBJ izgubila sumljivo poslanstvo mašlica deficitarnih proračunov, odpiralca zunajstemskekih virov financiranja in dobrega angela, ki v imenu višjih interesov diskretno pomaga pokrivati izgube ali premoščati izpad akumulacije v sredinah, kjer znajo nedelu, poslovni nesposobnosti in gospodarskim zablodam nadeti zagonetni plašč političnosti.

Pravzaprav je neizogibno, da se Marković odločilim krogom v prizadetih svetovnih nič več ne zdi »naš človek«. Inflacija je prikladen argument, s katerim nameravajo ljudski tožilci« pred ljudstvom opravičiti njegovo odstrelitev. Načrt temelji na čisti zlobi, ker niti amaterji, ki jih je v fotelje naplavila antibirokratska gonja, ne morejo biti tako neumni, da bi štirištevilično inflacijo pripisali Antejju Markoviću. Valila se je dvajset let in legle so jo tudi koklje, ki danes brez sramu posnema-

jo kukavico ter vroče jajce vsem nam na očeh spisal, bi moralo upoštevati vrsto novih sredo-bežnih trendov v Jugoslaviji. Srbska politična vrhuška, kot izdajajo zaključki pone-deljke seje najvišjega partijskega organa te republike, je jezna na ves svet. V izpričani popadljivosti, očiščeni slehernega takta, bo v imenu delavstva po sindikalni liniji konec novembra terjala glavo Anteja Mariovića. V skrbno zrežirani diverziji zoper slovenske ustavne amandmaje se Srbom »ni posrečilo dovolj aktivirati« zaščiten mehanizem v Jugoslaviji, a »nastala kriza« samo utrjuje njihovo odločnost. Partija spet prerašča v brez-priznivega vodnika in smerokazca, ki ji pred-sednik skupščine Zoran Sokolović vnapređ obljublja poslušnost in pokorščino. (Svojo ali delegatsko?) Obelodanjeno je bilo odkrite »desnih sil« na domačih tleh: lotevajo se raz-vrednotenja dosežkov ZK Srbije! Doktor Radmilović je ZIS zgrabil tudi z ideološkimi kleščami, rekoč, da nameravana preobrazba družbene lastnine v Jugoslaviji ne pride v poštev, če je mišljena njena rekapitalizacija. Tako se nismo zmenili, je dejal.

Skratka, bilanca srbske revolucionarne agilnosti v zadnjem mesecu je negativna, sovražniki dvigajo glavo. Med drugim so si dovolili nedopustne komentarje k septembrski informaciji o poteku ljudskega posojila v naši največji republiki: pri dinarjih se patriotizem vnovčuje po pričakovanjih, pri devizah pa peša. Doslej je iz žepov priklical blizu 18 milijonov dolarjev, kar je pičle 1,8 odstotka od napovedane vsote. Ali konvertibilne ni več v nogavicah, ali ji ljubezen do domovine ne more do živega?

Bodo že povedali. Blok, ki v dobro Jugoslavije izpričuje nedvoumne simptome romunofilstva, je pripravljen. Duh prosvetljenega črnogorskega kralja Nikole, ki je pred 70 leti za sto let prehitel pamet svojega časa, še ni sledil zgledu kosti in se vrnil v rodne kraje.

Igor Guzelj

S POPOTOVANJA PO NAJMRAČNEJŠI EVROPSKI DESPOTIJI

Romunija, podčrtana z rumeno

Tudi za šepetanje obstaja pojasnilo – Ceausescuovi rojaki so bili pred kratkim opozorjeni, naj pazijo, kaj govorijo pred tujci. Nikar naj ne razkrijejo skrivnostnega obraza o uspešni prihodnosti.

V Romunijo smo odpotovali konec septembra, dva meseca prej pa smo pisali romunsko-mevaloslanstvu v Beogradu. Prosil smo, naj nam omogočijo stike z romunskimi kolegi. Pisali bi radi o položaju srbske manjšine v tej državi in preverili podatke, ki smo ga slišali od romunskih beguncev v Beogradu, da se je med zadnjim popisom prebivalstva 800 ljudi izrelo za Slovane. Tiskovni ataše Yon Macovei nam je večkrat dejal, da je naše pismo postal državni časopisni agenciji Agerpres, kjer naj bi nam določili spremljevalca. Vsaj desetkrat smo zaprosili za odgovor. Yon Macovei nam je tolažil, da skuša narediti vse. Ko smo spoznali, da le spretno opravlja svojo obrt, smo odšli proti meji s sosedi.

»Kaj boš v Romuniji?« sprašuje mlad, skoraj golobrad romunski carinik in me spretno preletuje od glave do pet. Segel je tudi v desni žep in iz njega zmagoslavno potegnil 500 lejev. Odkritje ga je razbesnelo in moju prtljago je postavil na tla, vendar ni našel nič taksnega, kar bi potrdilo njegovo sum. Po skoraj enournem čakanju mi je vrnil tistih 500 lejev in me opozoril, naj mi slučajno ne kupim česa v Romuniji in prinesem v Jugoslavijo. Petsto lejev, ki sem jih vzel po navetu beograjskih tihotapcev, mi je prišlo prav, ko mi je konduktor zaračunal za vozovnico 300 lejev, čeprav je stala samo 20. Toliko plačujejo nevedneži. Bolje obveščeni zbijajo ceno na 100 lejev in tako je volk sit, koza pa cela. Tujci ne morejo v Romuniji ničesar kupiti z domačo valuto, če nimajo potrdila o zamenjavi deviz. Možno je torej le plačevanje v dolarjih ali pa zamenjava dolarjev v leje. Po uradnem tečaju dobiti za dolar devet lejev. Kdor pa ilegalno prodaja cigarete, vegeto ali žvečilni gumi, lahko v Romuniji živi v zmoti, da je Američan na Vzhodu.

Najslabše jugoslovanske cigarete so tu premoženje

Pred tremi leti je bila cilj našega potovanja Bukaresta, zdaj pa smo prišli do Temišvara. Že to pa je zadostovalo za ugotovitev, da se ni v primerjavi z letom 1986 nič spremenilo. Tedaj so bili časopisi polni govorov največjega evropskega despota. Tudi zdaj smo v avli temišvarskega hotela Continental našli Scinteo, ki poziva proletarce vseh dežel, naj se združijo z Romuni, in izmed šestih strani kar pet strani in pol posveča Ceausescuovim govorom. Za tiste, ki jim to ne zadostuje, v mestu stojijo panonji, na katerih lahko berejo znane citate s pozivi na boj proti imperializmu, fašizmu in vsem drugim kapitalističnim izmom. Romunski »daci bao« oziroma stenski časopis smo srečali na več koncih mesta. Na vходу v lepo urejen centralni park stoji tabla s fotografijami in imeni herojev dela. Ljudje berejo imena udarnikov za tovarniškimi stroji, mesarjev v klavnicah, zdravnikov v bolnišnicah, prodajalcev v bližnji trgovini. Vsi ti so državo približali komunističnemu vrtu, ki se bo zdaj zdaj razcvetel. Blizu narodnega gledališča stoji še en »daci bao« z imeni in slikami odpadnikov socializma. Vidimo lahko tihotapca s škatlico naših cigaret vikend, nad katerim se izživlja policist. Spodaj lahko preberemo Yon Petrovichi: »Š prodajo zatika vikenda bi zaslužil 35 lejev. Tukajšnji kadilci se pulijo za naše najcenejše cigarete s filtrom.

Počasi smo prišli do čevljarске delavnice. Ime in priimek njenega vodje opozarjata na slovansko poreklo. Suhec v modri hali na nas dober dan odgovori z istimi besedami. Povedali smo mu, da smo iz Jugoslavije in da smo na službenem potovanju. Podatek ga je razveselil, ponizno pa se nam je priklonil, ko je

zvedel, da je zanj cela škatlica vikenda, ne pa samo ena cigareta. Očitno je bilo, kako toplo mu je postalo pri srcu, vendar nas je opozoril, naj za božjo voljo nikar ne omenjamo njegovega imena. Ima ženo in otroka. Nato smo zvedeli, da imajo v trdnjavi kooperativnega socializma ušesa tudi stene. Naš novi znanec, Srb iz vasi blizu romunsko-jugoslovanske meje, dela kot perpetuum mobile. Vsakih deset sekund pride kdo v trgovino. Pod pazduho ali v časopisnem papirju nosijo najmanj po dva para čevljev. Nekateri nimajo s sabo ničesar, temveč samo sedejo na stol, se sezujejo in počakajo, da bo čevljar popravil podplat. Eden je imel takšne skrpete, kakršnih pa našim mnenju ne bi mogli popraviti niti pravilni čevljar. »Prava reč, moji fantje zmorejo vse,« pravi naš sogovornik, nam pa zmotja slaba zaradi vonja, ki prihaja s polic. Osem delavcev devet ur neutrudno tolče po čevljih, skoraj vsakih deset sekund pa pride nova stranka. Čevlje prinašajo s podstrešij,

Eden zadnjih komunističnih iluzionistov v Evropi, romunski predsednik Nicolae Ceausescu, nastopa pred polno, a lačno dvorano. Predstava traja že leta, v zadnjem času pa dodaja tudi elemente z Daljnega vzhoda. Med občinstvom je vse več Bud. Po razlagalcih budizma to božanstvo namreč ni imelo ust in ni govorilo. Ko sem te dni po treh letih zopet obiskal Romunijo, so moji sogovorniki pogosto šepetali besedo fome. Pri tem so z gibi kazali, da jim želodec od lakote razpada na dvoje.

nam je povedal neki srbski Romun, zavrnil je naše vabilo na pogovor ob kozarčku. Njegova hčerka je zavitek žvečilnega gumija sprejela kot darilo z neba. V redkih trenutkih brez strank smo zvedeli, da naš gostitelj že

štiri mesece ni videl piščančjega mesa. Pravi, da želodčne zadeve rešuje »stari« – tast. Ostal je na vasi in z dovoljenjem oblasti redi prašiča zase in za zeta. Včasih se v hladilnik skrrije tudi kakšna raca.

Rumena barva je simbol države – in lakote

V enem redkih trenutkov zaupljivosti slišimo, da najpogumnejši Romuni na partijskih sestankih sprašujejo, kdaj bo zažarela »rdeča zora« in kdaj bo več kruha in manj sestradanih. Tudi nekemu znancu našega čevljarja se je primerilo, da je zastavil takšno vprašanje. Vstal je in mirno povedal, da so dolgove vrnil, da ima država dovolj žita in koruze in da bi zdaj menda morali imeti tudi več hrane... Takoj so ga odplejali in tako pretepli, da je deset dni visel med življenjem in smrtjo, nam pripoveduje čevljar, medtem ko je iz sedanjega prostora slišati »pesem kladičev. Romuni se pripravljajo, da bodo v čevljih s podstrešja preživeli še eno mrzlo in lačno zimo. Vodja čevljarске delavnice v Temišvarju nam je povedal še marsikaj, še posebej o položaju njegovih srbskih sobratov, a to bomo prihranili za članek v eni prihodnjih števil.

V temišvarskem mestnem vrvežu se tujec največkrat srečuje z rumeno barvo. Romunija podčrtana z rumeno, kot bi rekli avtorji Lesminnega reklamnega gesla. Rumene so uniformne policistov, carinikov, vojakov in drugih uslužbencev države, ki je to barvo vključila tudi v zastavo kot nacionalni simbol. Novinar s kanečkom domišljije bi lahko videl rumeno barvo tudi na obrazih stotin lačnih, ki v mestnih restavracijah jedo nekakšno kaso s piščančjo perutnico kot prilogo. Jedo in nepremično zrejo v svoji revni obroki. Temišvarске trgovine in samopostrežbe brzokone ne potrjujejo izjave romunskega predsednika v nedavnem intervjuju z ameriškim novinarjem, da so trgovine zdaj bolj založene. Nemara so neskončni vrsti pločevink na policah in v izložbah res dodali še nekaj novih, to pa je tudi vse. Kadar dobijo meso, so mesnice tarča prave invazije in takšne prizore je videti skoraj na vsakem koraku. Ko smo se tako sprejehali po Temišvarju, smo bili v središču mesta priča finalu veličastnega dogodka za kakih deset srečencev. Posrežilo se jim je kupiti po kilogram rib. Drugi so ljubosumno pogledovali v njihove cekarje in krožili okrog ribarnice kot lačni morski psi.

Ženska za sto jurjev

Ko smo se nekajkrat na dan vračali v hotel, smo morali tudi skozi špalir tihotapcev. Na

»Med tihotapci pred hotelom je tudi neki Albanec. Iz torbe mu gleda štruca« made in Yugoslavija«. Starejša Romunka se tiho priplazi do njega, mu vzame štruco in zbeži. Neki zvodnik nam ponuja žensko. Koliko, vprašamo. »Daj ji jesti in piti, pa bo vso noč tvoja.« Ponudbe ne sprejmemo, čeprav možak pri priči najde žrtev. »Marina, koliko stane p...?« vpraša v srbohrvaščini dekle v tesnih kavbojkah. »Sto tisoč,« odgovori ženska in odide v temo. Menda je to tarifa iz časov, ko so bili Jugoslovani tukaj pogosti gostje. 66

obeh straneh pločnika stojijo tihotapci in ponujajo jugoslovanske cigarete, zvečine gumije, vegeto... Med njimi je tudi neki Albanec. Iz torbe mu gleda štruca made in Yugoslavija. Starejša Romunka se tiho priplazi do njega, mu vzame štruco in zbeži. Pred hotelom Continental neki zvodnik nastopa kot spreten dreser. Na vrviči ima nemškega ovčarja in mu govori: aporte, aporte. Pohvalimo psa, ker je tako ubogljiv, zvodnik pa nam ponuja žensko. Koliko? vprašamo. »Daj ji jesti in piti, pa bo vso noč tvoja.« Ponudbe ne sprejmemo, čeprav možakar s psom pri priči najde žrtev. »Marina, koliko stane p...?« vpraša v srbohrvaščini dekle v tesnih kavbojkah. »Sto tisoč,« odgovori ženska in odide v temo za hotelom. Menda je to tarifa iz časov, ko so bili Jugoslovani tukaj pogosti gostje. Drugačne razlage za tako poceni užitek ni.

Pozneje, ko sem spoznal Zorana in njegovega prijatelja, Beograščana, ki pogosto prihaja v Romunijo, slišim, da bi lahko za dve sto ameriških dolarjev »podrl pol Romunije«. Nič težkega, zamrmmam sam zase. Za tisto jih je Ceausescu spravil na tla s svojimi formulami o boljšem življenju.

Slobodan Dukić

PRED 14. KONGRESOM MSDP

Madžarska partija odloča o svoji stečajni masi

Diskusijski material za programski osnutek, ki je bil razdeljen članstvu in delegatom predvideva tudi spremembo imena partije (novo ime ni navedeno), kar naj bi tudi nazven potrdilo, da prenova partije ni zgolj floskula, temveč radikalna vsebinska poteza. Oziroma natančneje: v primeru potrditve programskega osnutka in statuta, ki naj bi temeljil na njem, bo dosedanja madžarska partija (MSDP) praktično v vsakem oziru zapustila svetovno družino komunističnih strank.

Povsem socialdemokratska usmeritev

Opaziti je celo, da so se pisci programskega osnutka zavestno izogibali besedi komunizem ter celotnemu besednjaku in frazeologiji marksizma-leninizma. Na približno dvajsetih straneh osnutka marksizem in leninizem praktično nista omenjena, izpuščena je vsaka razrednost, z razrednim bojem in z delavskim razredom kot izvoljenim političnim ljudstvom vred. MSDP se v materialih za programski osnutek gotovo več ne predstavlja kot varuhinja komunistične oblasti. Programski osnutek priznava neuspeh realnega socializma v vseh doslej poznanih enačbah, obenem pa predlaga, da MSDP postane stranka demokracije spremembe, predana naporom za izhod iz sedanje krize, za katero prevzema odgovornost, ter gradiviti tako pravne in ustavnodemokracijske države kot tudi državne blaginje. Takšna ustavno-demokracična država – tako v materialih – mora temeljiti na svobodni volji ljudi, ki se izražajo po »večstrankarskih volitvah«. V programu so zapisani in še posebej poudarjeni cilji kot socialna varnost ter solidarnost s tistimi, ki ne morejo skrbeti zase, zagotovitev svobode posameznika, socialna pravičnost in demokracija brez socialnih zaprek, v kateri lahko participira vsakdo in v kateri ima družba pristop k telesom, pristojnim za vodenje javnih zadev. Pravični socialni sistem socialistične države blaginje, za katero se stranka zavzema, naj bi temeljil na rezultatih učinkovitega tržnega gospodarstva. Posebej poudarjen je tudi pluralizem lastniških oblik in zajema od zasebne do združne ter »učinkovite državne lastnine« vse do tujega kapitala. Podjetniške skupine in posamezniki bodo lahko ustvarjali profite, pri čemer pa naj bi socialni sistem skrbel za to, da nobena socialna skupina ne zdrkne »za stalno in usodno« pod povprečno dohodkovno raven. V materialih za programski osnutek je poudarjena tudi spodbuda zasebnim podjetjem, naj sodelujejo pri izboljšavi zdravstvenega varstva in drugih družbenih storitev.

V programskem osnutku, ki nosi tudi naslov »Manifest MSDP«, je v obnem nekakšen predloveni program, se stranka skratka obrca na najširšo možno plast volivcev, saj se predstavlja kot demokracična, socialistična, ljudska, narodna ter kot stranka bodočnosti, navedena kombinacija ciljev pa je značilna za programe sodobnih zahodnih socialdemo-

kratskih strank. V svoji socialdemokratski vni in sklicujoč se na prelomni povojni kongres zahodnonemške SPD pisci osnutka trdijo, da bo 14. kongres MSDP v primeru sprejema programa, ki bo temeljil na teh smernicah, v analizi ostal zapisan kot »Bad Godesberg« madžarske partije. Glede na dediščino in korenine MSDP pa je takšna trditve gotovo preblaga, saj se v Bad Godesbergu ni odločalo o samoukinitvi.

Topografija partijske razcepljenosti in zmede

Dolje seveda ostaja odprto, kako bo na omenjeni programski osnutek, ki so ga izdelali partijski reformatorji s spiritom agensom madžarskih reform Imrejem Pozsgayem na čelu, reagirala večina od 1266 delegatov. Reformisti, ki katerim se v okviru štirilanskega partijskega predsedstva poleg Pozsgaya lahko prišteva tudi predsednik predsedstva Rezso Nyers in ministrski predsednik Miklos Nemeth, so v zadnjega pol leta sicer imeli iniciativno skoraj popolnoma v svojih rokah, kar kaže tudi dejstvo, da nosi programski osnutek njihov jasek pečat. Obenem pa drži, da je notranjpartijske uspehe reformistov, ki segajo od popolnega prevrednotenja dogodkov v letu 1956, rehabilitacije tedanjega ministrskega predsednika in kasneje usmrčenega Imreja Nagyja pa vse do dejanske vzpostavitve večstrankarskega sistema in sklepa o svobodnih parlamentarnih volitvah, treba razumeti in v okviru splošne madžarske politične dinamike zadnjega poldelega leta. Vnemo partijskih reformistov in taktiko prehitavanja opozicije sta namreč po eni strani s svojimi zahtevami spodbujali tudi vse bolj rastoča opozicija, po drugi pa poglabljajoča se gospodarska kriza, katere rešitev je tudi po pričeanju reformistov lahko iskati le v kombinaciji radikalnih političnih in gospodarskih reform. Kombinacija notranjega in zunanega pritiska pa je mehalca notranjpartijske odpre, še posebej do radikalnih političnih reform, in revizije ocene dogodkov leta 1956.

MSDP, ki se je pred osemnajstimi meseci pod vodstvom novega generalnega sekretarja Karolyja Grosza pod parolo »nekaj bo treba bistveno spremeniti« lotila »preнове« predvsem v znamenju gospodarskih reform in

»Če bo poudarek na kontinuiteti, bo to pač širinajši, če pa bo ustanovljena nova stranka, bo to pač njen ustanovitveni kongres«, je pred dnevi na tiskovni konferenci povedal Andras Toth, ki je v CK MSDP (Madžarske socialistične delavske partije) odgovoren za priprave njenega 14. kongresa, ki naj bi se zaključil 8. oktobra. Že ta lakonična ugotovitev dovolj pove o usodnosti tega kongresa, na katerem bodo odločali o usodi stečajne mase madžarske partije.

prazne formule o potrebi po nestranskem pluralizmu, vendar v nadaljnji veri v sakrosanktost svojega političnega in primata državne lastnine, je poldrugo leto kasneje v položaju, ko se mora z opozicijo pogajati o delitvi oblasti. Zmeda in razdor v partijskih vrstah, ki so se zaradi izstopov v manj kot dveh letih po uradnih podatkih zredile z 870.000 na sedanjih približno 725.000 članov (po nekaterih neuradnih podatkih pa še precej manj), sta danes povsem na dlani.

Na skrajni levi – ali pa desni – so t. i. fundamentalisti, zunaj partije organizirani v društvu Ferencna Münnicha (Münnich, notranji minister po zadušitvi ljudske vstaje oktobra 1956, je bil glavni izvajalec represije, ki je sledila) in v t. i. maksitizmoliniistični platformi dolgotelne Kadarjevega tajnika Roberta Ribanszkega. Zanje se je svet ustavil maja 1988 z odhodom Janosa Kadarja in drugih »vojakov revolucije« z vodilnih partijskih položajev. Prisegajo na diktaturo proletariata ter na marksizem-leninizem, rekrutirajo pa se v veliki meri iz upokojenega, manj iz še aktivnega policijskega in vojskega kadra ter iz partijskega aparata, deloma pa iz delavstva (300.000 članov partije so delavci, sicer pa sta v MSDP vključeni dve tretjini vseh vojaških in policijskih častnikov ter dve tretjini direktorjev podjetij in poslovnih organov v podjetjih nasploh). Fundamentalistična frakcija nepopoljšljivih nostalgikov, ki v zadnjem času posredno celo grozi z možnostjo vojskega udara in trdi, da lahko računna s podporo 200.000 do 250.000 članov, po večini ocen in spričo moralno-političnega

generalni sekretar MSDP Karoly Grosz, je npr. značilno glasovalno obnašanje znotraj centralnega komiteja. Na junjskem zasedanju se je npr. le pet od 118 članov javno pridružil kritiki reformistov na račun Groszovega obotavljanja pri pristajanju na radikalne politične reforme. Na glasovanju pa je kar osemdeset odstotkov članov glasovalo za Pozsgayev predlog o ustoličenju štirilanskega predsedstva z zmernim reformistom Rezsojem Nyersom na čelu, v katerem je na rob potisnjen Grosz skupaj z Pozsgayem in predsednikom vlade Miklosom Nemethom ostal le eden od članov.

Strah reformistov pred volitvami

Tedni pred kongresom so minili v znamenju medsebojnih pozivov, naj tisti, ki se ne strinjajo s partijsko usmeritvijo, zapustijo njene vrste, in v znamenju kovanja raznih zavestnih. Vse razlike med fundamentalisti ter konservativnimi sredinci, ki svojega skupnega vodjo vse bolj vidijo v nekdanjem partijskem ideologu Janosu Bereszju, na eni ter reformističnimi sredinci, ki se identificirajo z »levim socialdemokratom« Nyersom na drugi strani pa kažejo na realno možnost, da lahko na kongresu pride do razcepa, se verjetneje pa v tednih po kongresu. Pozsgayev sodobni socialdemokratski osnutek je za fundamentaliste povsem nesprejemljiv, nesprejemljiv je tudi za konservativnejše sredince. Poleg tega pa na kongresu ne bo šlo zgolj za program in statut. Odločalo se bo tudi o dokončnih stališjih partije do razpustitve partijskih celic v delovnih kolektivih, delitvi partijskega premoženja z opozicijo ter nasploh o celotnem sveženju ukrepov in zakonov, ki naj bi omogočili prehod v večstrankarsko demokracijo ter parlamentarne volitve brez omejitev. Na vse to je Pozsgay že pristal v pogajanjih z opozicijo, za ravnotežje pa je za partijo in (morda predvsem) zase izposloval neposredne predsedniške volitve, na katerih računata s svojim zanesljivim uspehom. Že zavrnitev ukinitve partijskih celic v delovnih kolektivih in delitve partijskega premoženja z opozicijo – za kar se reformisti zavzemajo – in vsako odstopanje od sveženja ukrepov, izposlovanih med Pozsgayem in opozicijo, bi za reformiste pomenilo izgubo verodostojnosti v javnosti.

Bojan Grobovšek

Neprimerno je torej mehanično prenašati besedila iz taktirane v današnje vzdušje. Po mota se sicer oprača, namerno vzajavanj pa ni posteno.

Vse, ki so podobnega prepričanja, vabimo, da se nam pridružijo k podpisovanju mirovne pogodbe. Ta se glasi:

S podpisom te pogodbe se zavežujem 1. da ne bom pod nobenim pogojem sodeloval v nobenih oboroženih ali kako drugače nasilnih dejavnostih proti pripadnikom drugih narodov oziroma proti drugim prebivalcem SFRJ

2. da ne bom z ničimer sodeloval/a pri pripravi na kakršnokoli represivno, nasilno ali zatiralno dejavnost, usmejeno zoper druge prebivalce SFRJ

3. da se bom v primeru, če me bodo lokalne ali zvezne oblasti prisiljevale v kakršnokoli dejavnost, ki se ji v prvih dveh odstavkih odrekam, brezpogojno uprl/a v nasilnim metodam civilne neposlušnosti in državljske nepokorščine

4. da si bom v vsakdanjem življenju prizadeval/a, da se vzdržim v mislih, besedah, čustvih in dejanjih kakršnegakoli podpiranja ali podpiranja sovraštva do pripadnikov narodnosti; s tem v zvezi se odrekam pripovedovanju vicov, poslošnih obsodb in presojanj na račun soljudi kot pripadnikov drugih narodov

5. da bom v vsakdanjem življenju v svojem okolju izrabila/val vsako priložnost za presegaanje sovraštva do pripadnikov drugih narodov in da bom sadi/a semena sprave, razumevanja in strpnosti.

Podpisniki:

Nikša Dubreta, Jure Detela, Dragan Ilić, Mirjana Filipović, Marko Hren, Damodar Frljan, Ksenija Hribar, Stojan Cerović, Biljana Dušić, Silva Mežnaric, Mitja Kamušič, Pavluško Imširovič, Jelka Imširovič, Vuk Stambolović, Ljubo Milčević, Janez Juvan, Lazar Stojanović, Angelko Miloradović, Tanja Petovar, Nace Kalin, Svetlana Slaškaj, Zoran Oštrič, Tomaž Janez Marolt, Biljana Jovanović, Sanja Sarnavka, Spomenka Hribar, Srđa Popović, Ivica Škorić, Mira Oklobdžija, Stojan Sorčan, Naim Maloku, Vesna Teršelič, Miha Kovac, Demir Fadil, Lino Veljak, Rastko Močnik, Gani Lipaj, Aristid Havičič, Salih Kabashi, Jaša Zlobec, Gregor Tomc, Božidar Slaškaj, Nikola Damjanec.

Ljubljana, Zagreb, Beograd, 5. in 6. oktober 1989

Dodatne informacije: Ljudje za kulturo miru, SKUC, Kersnikova 4, Ljubljana

ji. Svoj »vrh« so dosegli v članku Jasne Babič v zelo razširjeni reviji Danas (19.9.1989).

Ta članek je največja žalitev, ki je bila doslej objavljena na račun Slovenije in slovenske politike v jugoslovanskem tisku in se znižuje ugled SR Slovenije v Jugoslaviji.

Nekaj ugotovitev in predlogov predsedstva CK ZK Slovenije v zvezi s tem člankom:

1. Za SR Slovenijo in za slovensko politiko je najbolj negativna splošna ocena članka Jasne Babič, da je Slovenija zapustila, smer samourpravne socializma. To »dokazuje« Jasna z navajanjem bdeh slovenskih politikov. Babičeva navaja besede enega: »Vsi smo verjeli v Kardeljev koncept samourpravne demokracije in združenega dela«, pravi priča istih »svinčnih časov«. »Jaz sem nehal verovati pred dvema, tremi leti... Saj smo v to vgradili svoje življenje, težko je danes priznati, da smo se motili...« Druga pa je tudi spremenjena miselnost. Namesto »nestrankarskega političnega pluralizma« razlaga novinarju Jasni pravico državljanov, »da sami izbirajo oblike svojega združevanja, četudi bi bile to klasične politične stranke«. (str. 16)

2. Jasna Babič tudi trdi, da je bila v Sloveniji obveščena, da se bo vodstvo slovenske Socialistične zveze »pogajalo z alternativci, zvezami in gibanji kot ločen partner in ne kot medij pluralistične sinteze«. To bo zgodovinska razprava in poskus nacionalne sprave po poljskem zgledu. (str. 16)

Predlagam, da tudi predsedstvo CK ZK Slovenije (kot je storilo že predsedstvo RK SZDLS) zavrne površne, dogmatične pogoje, ki slepo prenašajo tuje modele v Slovenijo in v Jugoslavijo. Slepo prenašanje kategorik modela iz drugih dežel zapušta slovensko dejansko suverenost, saj odstopa od mišljenja z lastno glavo in od lastne poti. Če bi dogmatično posnemali, bi bilo poudarjanje slovenske suverenosti prazen zvok. Za Poljsko je verjetno najboljša in najbolj realistična pot, na katero se je sedaj podala. Jugoslovanske in še posebej slovenske — razmere se zelo razlikujejo od poljskih. Socializem je bil v Sloveniji dosti uspešnejši kot na Poljskem, prinesel je slovenskemu narodu veliko več vrednot, v Sloveniji in Sloveniji smo se veliko prej spopadli s stalinističnim modelom, prej smo začeli razvijati vsebinsko demokracijo. Da je verjetno točna in izvorna informacija Babičeve o težnjah posameznikov iz Slovenije, da se sprejme poljski model pri nas, je pokazal predlog predstavnikov ene od slovenskih DPO na zadnji seji predsedstva RK SZDLS: da naj slovenska skupščina podeli posebno pooblastila okrogli mizi predstavnikov slovenske politike in alternativci. Ta politični direktorji desetih ali dvajsetih ljudi naj bi dobil veliko oblast in jo delil med vrhovi političnih strank: skoraj nekakšen sta-

linjski politburo, le v drugi obliki pa enako nedemokraciji. Večina v predsedstvu RK SZDLS je to težnjo na zadnji seji zavrnila in ocenila, da je lahko okrogla miza pri SZDL samo oblika dela, ne pa organ odločanja v imenu vse Slovenije.

3. Ob tem ko članek Babičeve (in morda tudi njeni informatorji) kompromitira vso Slovenijo in vso slovensko politiko, da smo se odrekli smourpravni socializmi poti in da nemožno podlegamo tujim modelom, tudi želimo pisati o še aktivnih partizanskih voditeljih. Ne bom našteval vseh odtenkov teh žalitev, ampak se držim samo pri enem. Babičeva zelo dvomno prikazuje kot eno od možnosti, da so partizanski voditelji, udeleženci znanega razgovora s tov. Kučanom, nastopali kot kolektivni Bilak, ki naj bi, trdi Babičeva, »zahvaljujoč dobrim zvezam z Jugoslovansko armado in s Službo državne varnosti, poklicali na pomoč bratske partije, da se reši zgodovinska komunistična mislija. Mladina je bila torej dobro obveščena« (str. 17). Po tej »dobri obveščeni« naj bi bili slovenski partizani, ki so Slovence prvič v tišočletni zgodovini povedli v res uspešen nacionalni boj, agenti tuje vladavine v Sloveniji. Iz Bavčarjevih zapiskov naj bi, po razlagi Babičeve, sledilo, da so slovensko »konzervativno politično krilo« in »zdrave moči« za »politično državo, enostrankarstvo in unitarizem«. Po vseh teh moških sumničljivih navajah Babičeva tudi drugo možnost (s tem sebi in informatorjem zagotovi odstopnico, če bo odgovor odločen): »France Popit res ni tista zdrava moč, ki bo zahtevala intervencijo na slovenskih tleh. Vse to si je izmislija Mladina.« Torej: enkrat je pisanje Mladine in pripovedovanje o konservativni frakciji »dobra obveščena«, drugič pa je vse to v istem članku »izmišljotina«. Take provokativne dvomnosti lahko ustvarjajo nezaupanje dela jugoslovanske javnosti in stališča slovenskih partizanov.

Zato bi bilo dobro ponovno ugotoviti, da so bili razgovori partizanskih voditeljev s predstavniki predsedstva CK ZK Slovenije (bratstva 89 dobronamerni in tovariški.

4. Atmosfero članka Babičeve »povzdigne« genjalno odkrivanje »identifikacije« »Popitove grupe levo orienriranih intelektualcev« čes da to vprašanje »resno vznemirja del Jugoslavije« (str. 17). Ti trije razkriti člani »Popitove grupe« naj bi bili Vojan Rus, Veljko S. Rus in Joža Stern (misli na drugega). Sicer je še skrivnost, kdo je bil prodorni kontraobveščevalec in kdaj mu je podvig odkrivanja grupe uspel (o tem, po trditvi Babičeve, »govori Sonja Lokar«). Vse to je (glede na znana dejstva, ki jih bom navedel) tako veselo, da bi sodilo v igrico slepih misli v otroškem vrtcu, če ne bi to »Popitovo povzelo« Babičeva posredno in spletkarsko povezoval z možnostjo »kolektivnega Bilaka«. »Konservativnega« slovenskega političnega krila«, ki je »politijska država, enostrankarstvo in unitarizem«.

Nenačelno grupiranje lahko pripisujejo drugim samo tisti, ki so sami taki in zato ne verjamejo, da so možni pošteni in načelni ljudje. Mučno bi mi bilo, če bi se moral opravičevati pred nenaealnimi ljudmi. Dolžan pa sem naši javnosti navesti nekaj dejstev o skrivnostni »grupi levih intelektualcev«, saj bi bil lahko del slovenske javnosti vznemirjen zaradi debelih neresnic, ki jih širi o mojem

deležu v »državni zaroti« mreža ljubljanskih, zagrebških in beograbskih novinarjev in morda nekateri slovenski politiki.

Podpisani sploh nisem slutil in vedel, da tovarš Popit pislo CK. Za to pismo (in za drugo Popitovo pismo) sem zvedel šele več tednov po tem, ko sta bili poslani in dolgo po tem, ko so zanj že zdavnaj vedeli mnogi drugače misleči. Moje teze o prevnvi ZK so nastale na osnovi večletnih raziskav, ki sem jih vodil pred oči javnosti in v okviru raziskovalnega programa pri CK ZK Slovenije, na začetku pa je sodelovalo v njej pet raziskovalcev, od katerih so ostali trije (Jože Šter, Velko S. Rus in Vojan Rus). O tej raziskavi in prezaposlenosti odpadla (Košta in Krevs). Iz tega je nastala knjiga, ki je izšla (pred vsvo javnostjo) pred tremi leti pri slovenskem Komunistu. Njeni podpisani avtorji so prav trije Jasni in (in cigavi še) »zarotniki«: Jože Šter, Velko S. Rus in Vojan Rus. O tej raziskavi in knjigi je bilo v teh treh letih v prostorih CK ZK Slovenije več javnih razprav okrog dvajset slovenskih znanstvenih in družbenih delavcev. Dosti teh razprav in raziskav je bilo objavljenih v časopisu Anthrops in v treh številkah slovenskega Komunistu (tu je objavljeno tudi sodelovanje Some Lokar). Glavne teze o prevnvi ZK (v zvezi z dolgotrajnim programom) sem povedal pred petimi leti pred vsavo slovensko javnostjo (tudi tu je bila Sonja Lokar). V nobeni od teh številnih razprav, ki so bile osnova mojih tez o prevnvi ZK, pa ni prisostvoval tovariš Popit. Za konkretne formulacije vseh mojih tez o prevnvi ZK pa odgovarjam izključno jaz sam, ker se glede njih (niti glede ene same besede) nisem posvetoval z nikomer.

Zato je kakršnokoli fantastično povezovanje mojih tez o prevnvi ZK ter raziskovalcev in piscev knjige Morala, razrednosti in vloga ZK Jožeta Štera in Velka S. Rusa z nekakšno fatamorgansko »Popitovo grupo« popolna in skrajno neinteligentna izmišljotina.

Nikoli v vsem svojem življenju nisem slega tekal za nobenim posameznikom ali skupino, ampak se vsaj petdeset let ravnam samo po svoji vesti. Vse svoje življenje nisem sodeloval niti v eni politični ali znanstveni spletki.

Ni pa mogoče šteti za spletkarjenje, ko trdim: moje teze o prevnvi ZK se ne strinjajo samo s temi ali štirimi ljudmi, ampak se strinjajo z vsemi sto tisoči ljudi v Sloveniji, ki sprejemajo samourpravno socialistično usmeritev. Temeljne listine in ustave. Na tej osnovi se tudi strinjamo s stališči tovarišev Bojca, Kraigerherja, Petrovka, Popita in Volča v februarških razgovorih s tovariši Klemenčičem, Kučanom in Cirilom Ribičičem (za podrobnosti o teh stališčih sem zvedel šele kakšna dva meseca kasneje; tudi to dejstvo je važno za razlikovanje resničnih idejnih struj, ki naj bi

bile enakopravne v ZK Sloveniji, od frakcij in skupin, ki se bore same za oblast).

5. Tudi površen bralec bo zlahka opazil usklajeno agitatorsko streljanje (koncentrirano na moje ime in priimek) ljubljanskih, zagrebških in beograbskih marketinških pisateljev za množično porabo. Nasproti moji samourpravni usmeritvi so razbito bratstvo med glavnimi republikinimi mesti v skupnih napadih obnovili: Danilo Sivnik in Vesko Simonović, Darko Štrajcar in Slavna A. Pl, Jasna Babič in Veliki Prevnikitelj slovenske zgodovine Dežman. Dore Tomažič in Miran Sattler (najbolj izvorni Slovenec), da ne govorim o Mihi Kovacu, Janku Lorenciju in Nimi Komparić. Namesto grohkkih besed o novinarskih častnih razsodiščih bi se omenjeni pogovorili vsaj o osnovnih zahtevah vsakega novinarstva, ki jih ne dosegaajo!

Ti marketinško-agitatorski črni pakji predejo isto črno mrežo črnih neresnic v slovenski in v jugoslovanski javnosti. Ne predejo iz svojih možganov, ampak iz enotnih izvirov.

Omenjeni kritiki mojega javnega delovanja in pisanja ne navajajo niti ene besede iz dvajset strani mojih tez o prevnvi ZK (in njihove širše temeljitve: knjigi Morala, razrednosti in vloga ZK, Na kriznih križpotjih in članki v Delu), ne poskušajo postaviti nasprotij zgodovinskim dejstvom, ki jih navajam, niti enega dejstva. Vsi preprosto meljejo prazne laži ali žalitve na isti robotsko-mitingski način, ki ni nič boljši kot kje drugje v Jugoslaviji (en sam navaja v obliki pogovora med nekaj mojih besed, pa niti enega zgodovinskega dokaza iz mojih tez).

To je doslej v svetu nevidena jugoslovanska sinteza: a) realističnega monopola v sredstvih za informiranje, in b) začelnisne strankarske propagande na dnu predvojne šentflorjanske doline.

Najverjetneji vzrok za to živahno neoagitpropovsko delovanje v nečast moje malenkosti je začetek strankarske volilne kampanje. Ne gre za splošne volitve v letu 1990, ampak za volitve v organe ZK. V moji osnovni organizaciji ZK so me evidencialni med številne kandidatke za organe ZK. Ves propagandni vik proti mojim tezam o prevnvi ZK se prav nič ne zanima za zgodovinsko in teoretsko vsebino teh tez, ampak me verjetno poskuša politično izločiti in onemogočiti z metanjem blatnih kepic (in tako tudi na druge leve kandidatke). Še tako veliki pluralizem teh kepic iz istega izvora pa seveda ni pluralizem različnih mnenj in struj.

To pismo pošiljam tudi na osnovi pravice, ki jih vsakemu članu ZK daje 28. člen statuta ZK, ko mu zagotavlja, da dobi odgovor od organa ZK, na katerega se je ta član obrnil.

Vojan Rus, Ljubljana

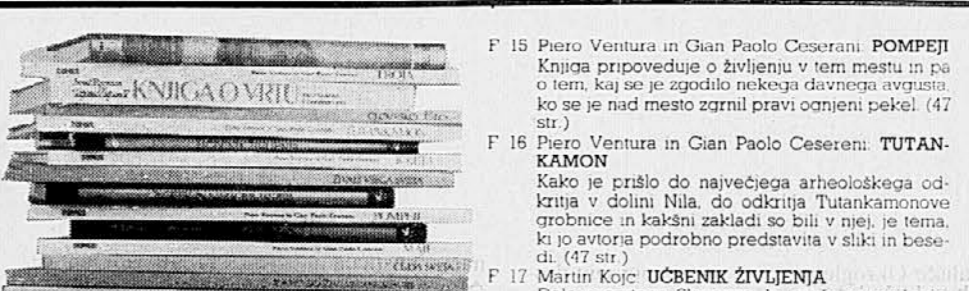
Poziv k sklepanju mirovni pogodbi

Sovraštvo in nestrpnost med pripadniki narodov v SFRJ sta dosegla točko vrelišča. Nasčuvanost množice lahko pelje do nepredvidljivih in v zgodovini dobro poznanih dogodkov. V SFRJ smo priče izjemni psihološki vojni. že več kot leto dni pa se grozi tudi z orožjem. Prostoru bi koristil glas brezpogojne zaoblube ved tistih, ki niso izgubili človečnosti v viharjih razplamteljega sovraštva. Z zaoblubo bi drug drugemu vili medsebojnega zaupanja in vere. da drug drugemu za nobeno ceno ne bomo storili žalega.

Odprto pismo predsedstvu CK ZK Slovenije

Positivne so napovedi tovariša Kučana na seji CK ZKS 8. septembra 1989, da bo sinteza različnih stališč postala stalna oblika delovanja ZK Slovenije. Sedaj pa bi se zadržal le pri verjetnih slabih medčloveških odnosih in zgrešenih stališčih nekaterih političnih profesionalcev v Sloveniji

Advertisement for 'Domus' magazine subscription. Headline: 'DELO ZA DENAR - KNJIGE ZASTONJ ali KNJIGE ZA DENAR - DELO ZASTONJ'. Text: 'Predstavljamo vam zanimiv program založbe Domus - Center za dom, ustvarjalnost, svetovanje.' List of books for sale with prices and descriptions. Includes a form for ordering with fields for name, address, and payment details.

POČITNICE V SLOVENIJI

- F 3 Steve Parker. KAKO SO ŽIVELI DINOZAVRI...
F 4 Irena Rozman, Tatjana Zupančič. KNJIGA O VRTU...
F 5 Skupina avtorjev. POČITNICE V SLOVENIJI...
F 6 Hubert Požarnik. SOS ZA NARAVO IN ČLOVEKA...
F 7 John Fetwell. ŽIVALI VSEGA SVETA...
F 8 Jože Snij. PRAVLJICA O VODNI KAPLJICI...
F 9 Leo Mata. Angela Pavlovič. PREHRANA ZDRAVEGA IN BOLNEGA DOJENČKA...
F 10 Marija Kedele, Miha Uršič, Olga Markovič. PRERAZNE STROČNICE...
F 11 Sue Cook, Nick Lander. PRVA POMOČ IN PREPREČEVANJE NESREČ...
F 12 Sheila Kitinger, Lennart Nilson. ROJSTVO...
F 13 Skupina avtorjev. SLADKORNA BOLEZEN...
F 14 Dr. Marjan Jereb. SRČNI INFARKT...
F 15 Marthe Segun Fontés. CVETJE...
F 16 Marthe Segun Fontés. SADJE...
F 17 Marthe Segun Fontés. METULJI...
F 18 Andreja Grum, Ela Kovačič. KONZERVIRANJE IN ZAMRJOVANJE...
F 19 Dimitrij Rупel. ZGODBA O ČASU...
F 20 Svetlana Makarovič. SAPRAMSKA...

POSEBNA PONUDBA ZA DVOMESEČNO PREDPLACILO I. Brian Inghish, Ruth West. ALTERNATIVNA MEDICINA...
POSEBNA PONUDBA ZA TRIMESEČNO PREDPLACILO III. Valantina Orani. SONČNA KUHNJA...

Form for ordering: POTRIDLO, Ime in priimek, Naslov, Datum, etc. Includes a field for phone number: 50102-603-48909.

NAVODILA ZA IZPOLNJEVANJE POLOŽNICE

Naročniki, ki bodo plačali naročnino za dva ali tri mesece vnaprej PO POLOŽNICI, naj jo izpolnijo tako, kot kaže primer. Pod oznako namen nakazila označite »predplačilo za Delo« in navedite zaporedni številki knjig, ki ju želite. Zaradi morebitnega večjega povpraševanja po nekaterih knjigah označite tudi zaporedno številko nadomestne knjige. Tako si boste zagotovili nadomestno knjigo, če bi katera od izbranih že počela (npr. E 1, E 2/E 5).

Račun je prenesti: če plačate Delo, dobite dve knjigi zastonj oziroma za ceno dveh knjig dobivate veliko dni Delo zastonj.

